

POLITICA DE MEDIU ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Apărută pe agenda de lucru europeană la începutul anilor '70, preocuparea pentru mediu dobândește un caracter distinct odată cu semnalarea, de către Clubul de la Roma, a diminuării resurselor naturale și a deteriorării rapide a calității apei, aerului și solului.

In 1972 s-a finalizat practic crearea politicii comunitare de mediu și apoi dezvoltarea acesteia ca **una dintre cele mai importante politici comunitare.**

Importanța sa nu este datorată anvergurii fondurilor alocate ci faptului că **politica de mediu a devenit politică orizontală a Uniunii Europene, aspectele de protecție a mediului fiind *considerente* OBLIGATORII ale celorlalte politici comunitare.**

Prin adoptarea strategiei dezvoltării durabile ca element principal al câmpului său de acțiune - adică prin preocuparea pentru natură ca moștenire și resursă a generațiilor viitoare , politica de mediu a UE este permanent conectată la tendințele globale de protecție a mediului, așa cum apar ele în urma evenimentelor internaționale precum summit-urile de la Rio (1992) și Johanesburg (2002), a protocolului de la Kyoto, etc.

Conectarea și implicarea în progresele internaționale de mediu a transformat Uniunea Europeană în

promotor global al dezvoltării durabile.

Prin însuși caracterul ei, dezvoltarea durabilă reprezintă nevoia de responsabilizare și educație pentru protecția mediului, iar acest aspect este reflectat de evoluția politicii comunitare în ultimii ani, politică marcată de trecerea de la o abordare bazată pe constrângere și sancțiuni, la una mai flexibilă, bazată pe stimulente.

Astfel, se acționează în direcția unei abordări voluntare, în scopul de a promova această responsabilizare față de mediu și a de a încuraja utilizarea sistemelor de management al mediului.

Politica de mediu nu acționează independent, ci reflectă interesul societății civile în această direcție, manifestat prin crearea a numeroase mișcări și organizații de mediu.

Mai mult, în unele țări s-a ajuns la crearea și dezvoltarea unor partide politice „verzi”, cu un real succes în arena politică.

Nu trebuie însă uitate nici rezistența - sau, mai bine spus reținerea și inerția care se manifestă, atunci când obiectivele de mediu par a limita competitivitatea industrială și creșterea economică; însă acest aspect nu face decât să sublinieze o dată în plus nevoia unei abordări concertate la nivel european și necesitatea existenței unei politici de mediu active și integrate, capabilă să răspundă provocărilor care apar în plan economic.

Baza Legală

- Baza legală a politicii de mediu a UE este constituită de articolele 174 - 176 ale TRATATULUI , la care se adaugă articolele 6 și 95.
- Articolul 174 este cel care trasează obiectivele politicii de mediu și conține scopul acesteia - asigurarea unui înalt nivel de protecție a mediului ținând cont de diversitatea situațiilor existente în diferite regiuni ale Uniunii. În completarea acestuia, Articolul 175 identifică procedurile legislative corespunzătoare atingerii acestui scop și stabilește modul de luare a deciziilor în domeniul politicii de mediu, iar
- Articolul 176 permite adoptarea unor standarde mai stricte.

- Articolul 6 promovează dezvoltarea durabilă ca politică transversală a Uniunii Europene și subliniază astfel nevoia de a integra cerințele de protecție a mediului în definirea și implementarea politicilor europene sectoriale.
- Acestor Articole din Tratat li se adaugă peste 200 de directive, regulamentele și deciziile adoptate, care constituie legislația orizontală și legislația sectorială în domeniul protecției mediului.

- Legislația orizontală cuprinde acele reglementări ce au în vedere transparența și circulația informației, facilitarea procesului de luare a deciziei, dezvoltarea activității și implicării societății civile în protecția mediului ș.a.
- legislația sectorială (sau verticală) se referă la sectoarele ce fac obiectul politicii de mediu și care sunt: gestionarea deșeurilor, poluarea sonoră, poluarea apei, poluarea aerului, conservarea naturii (a biodiversității naturale), protecția solului și protecția civilă (care se regăsesc în planurile de acțiune și în strategiile elaborate).

Obiective

- Obiectivele care stau la baza politicii de mediu a Uniunii Europene sunt clar stipulate de Articolul 174 al Tratatului CE și sunt reprezentate de:
- conservarea, protecția și îmbunătățirea calității mediului;
- protecția sănătății umane;
- utilizarea prudentă și rațională a resurselor naturale;
- promovarea de măsuri la nivel internațional în vederea tratării problemelor regionale de mediu și nu numai.

Principii

- Politica de mediu a UE s-a cristalizat prin adoptarea unei serii de măsuri minime de protecție a mediului, ce aveau în vedere limitarea poluării, urmând ca în anii '90 să treacă printr-un proces orizontalizare și să se axeze pe identificarea cauzelor acestora, precum și pe nevoia evidentă de a lua atitudine în vederea instituirii responsabilității financiare pentru daunele cauzate mediului . Această evoluție conduce la delimitarea următoarelor principii de acțiune :

Principiul „Poluatorul plătește”:

- are în vedere suportarea, de către poluator, a cheltuielilor legate de măsurile de combatere a poluării stabilite de autoritățile publice - altfel spus, costul acestor măsuri va fi reflectat de costul de producție al bunurilor și serviciilor ce cauzează poluarea;

- Principiul acțiunii preventive: se bazează pe regula generală că „e mai bine să previi decât să combați”;
- Principiul precauției: prevede luarea de măsuri de precauție atunci când o activitate amenință să afecteze mediul sau sănătatea umană, chiar dacă o relație cauză-efect nu este deplin dovedită științific;

- **Principiul protecției ridicate a mediului:** prevede ca politica de mediu a UE să urmărească atingerea unui nivel înalt de protecție;
- **Principiul integrării:** prevede ca cerințele de protecție a mediului să fie prezente în definirea și implementarea altor politici comunitare;
- **Principiul proximității:** are drept scop încurajarea comunităților locale în asumarea responsabilității pentru deșeurile și poluarea produsă .

Documentele care stau la baza politicii de mediu a UE sunt Programele de Acțiune pentru Mediu (PAM), primul dintre ele fiind adoptat de către Consiliul European în 1972 și fiind urmat de alte cinci. Aceste programe de acțiune sunt, de fapt, o combinație de programe pe termen mediu corelate printr-o abordare strategică și constau într-o tratare verticală și sectorială a problemelor ecologice.

Al 6-lea Program de Acțiune pentru Mediu (2001-2010), numit și „Alegerea noastră, viitorul nostru” stabilește prioritățile de mediu pe parcursul prezentei decade.

Au fost identificate astfel 4 arii prioritare ce definesc direcțiile de acțiune ale politicii de mediu:

- 1) schimbarea climatică și încălzirea globală - are ca obiectiv reducerea emisiei de gaze ce produc efectul de seră cu 8% față de nivelul anului 1990 (conform protocolului de la Kyoto);
- 2) protecția naturii și biodiversitatea - are ca obiectiv îndepărtarea amenințărilor la adresa speciilor pe cale de dispariție și a mediilor lor de viață în Europa;
- 3) sănătatea în raport cu mediul - are drept obiectiv asigurarea unui mediu care să nu aibă un impact semnificativ sau să nu fie riscant pentru sănătatea umană;
- 4) conservarea resurselor naturale și gestionarea deșeurilor - are ca obiectiv creșterea gradului de reciclare a deșeurilor și de prevenire a producerii acestora.

Instrumente de aplicare a politicii de mediu

Evoluția politicii de mediu și schimbările înregistrate de aceasta de-a lungul timpului sunt reflectate nu numai de obiectivele și prioritățile acesteia, ci și de numărul - în continuă creștere - al instrumentelor sale de implementare. Astfel, se poate vorbi de dezvoltarea a trei tipuri de instrumente: legislative, tehnice și instrumente economico-financiare, la care se adaugă un set de „instrumente ajutătoare” ce răspund mai degrabă noilor tendințe și strategii de protecție a mediului.

Instrumentele legislative

- creează cadrul legal al politicii de protecție a mediului sunt reprezentate de legislația existentă în acest domeniu

Instrumentele tehnice

asigură respectarea standardelor de calitate privind mediul ambiant și utilizarea celor mai bune tehnologii disponibile. În categoria instrumentelor tehnice pot fi incluse:

- ⦿ *Standarde și limite de emisii etc.;*
- ⦿ *Cele mai bune tehnologii disponibile (BAT)*
- ⦿ *Denominarea „eco” (eco-etichetarea),*
- ⦿ *Criteriile aplicabile inspecțiilor de mediu în Statele Membre*

Instrumente financiare

ale politicii de mediu sunt reprezentate de Programele care finanteaza actiuni legate de protectia mediului de la formarea personalului si implementarea instrumentelor tehnice voluntare pana la investitii complexe in tehnologii nepoluante .